

Jesper Petersens tale ved Uddannelses- og Forskningsmødet

Taler

Jesper Petersen
Uddannelses- og
forskningsminister

Dato

7. april 2022

Sted

Kolding

Velkommen til Kolding

Ca. 12 km syd herfra ligger Skamlingsbanken. Et smukt naturområde med en spændende historie. Siden 1843 har Skamlingsbanken været et samlingssted. En slags national talerstol. Danskerne mødtes på Skamlingsbanken for at diskutere tidens vigtigste emner – den danske sag i Sønderjylland, kvinders valgret, nazismens indtog i Tyskland.

I dag er vi samlet for at diskutere tidens vigtigste emner inden for uddannelse og forskning. Vi er rykket 12 km nord for Skamlingsbanken. I lidt mere komfortable omgivelser på en blæsende, våd torsdag.

Jeg er også godt klar over, at der er noget mere historisk vingesus over sønderjyske debatter om national identitet i 1800'tallet, end der er over uddannelsesreformer og grønne kompetencer.

Men jeg håber alligevel, vi kan være inspireret af Skamlingsbankens ånd. Og det perspektiv som udgår derfra: Hvad er vigtigt og rigtigt for Danmark? For vores samfund og for borgerne i fællesskab.

Et fælles ønske

Vi mødes i dag, fordi vi har et fælles ønske om at bidrage til uddannelsen af mennesker, der på hver deres måde og inden for hver deres felt gør Danmark klogere, stærkere og rigere.

Et ønske om fremragende uddannelser, der inspirerer, udfordrer og danner. Der

er med til at skabe nysgerrige, dygtige og dedikerede medborgere.

Vi har et fælles ønske om forskning og innovation, der bidrager til at løse de helt store udfordringer, verden står overfor.

En af de helt store udfordringer, verden står overfor lige nu, er krigen i Ukraine. Her har vi også brug for, at forskningen bidrager til løsningen.

Vi har brug for forskning, der kan gøre os klogere på konflikter og konflikthåndtering. Og vi har brug for forskning, der hjælper os til at forstå historien og blive klogere på både Rusland og Ukraine.

Jeg tror også, at corona har gjort det tydeligt for den almindelige dansker, hvor meget forskning betyder i vores hverdag.

Hvor vigtigt det er, at der bliver lagt hårdt arbejde, penge og tid i forskning, der en dag kan føre til nye teknologier eller vacciner.

Fremragende uddannelse, forskning og innovation er mål, vi kan blive enige om. Så er det ikke sikkert, at vi på alle stræk er enige om, hvordan det skal se ud. Eller om vejen derhen. Det behøver vi heller ikke være.

Vi skal diskutere, tale sammen og blive klogere. Det er derfor, vi er samlet her.

Alle skal med

Danmark er et unikt land. Vi har skabt et velfærdssamfund, hvor vi insisterer på, at alle skal med. Hvor visionen er, at alle danskere skal have muligheden for at uddanne sig, arbejde og leve et godt og trygt liv. Være myndige, demokratiske medborgere.

Vores offentlige uddannelses- og forskningssektor spiller en afgørende rolle for den vision.

I Danmark skaber vi produkter og løsninger af høj kvalitet. Vi har velfærd af høj kvalitet. Vi er innovative. Vi har dygtige og veluddannede medarbejdere i alle sektorer. Og vi har et velorganiseret arbejdsmarked, der giver rum til videreuddannelse. Og en flexicurity-model, der giver dynamik og tryghed.

Vi har et stærkt samspil mellem vores uddannelser, forskningsverdenen, erhvervslivet, arbejdsmarkedet og resten af samfundet. Vi formår i fællesskab at skabe værdi gennem viden.

Uddannelse og forskning af høj kvalitet er en vital del af fundamentet for vores rige og stærke samfund og demokrati.

Men vi kan selvfølgelig gøre det endnu bedre.

Samfundets behov

Temaet for årets møde er, hvordan vi bliver endnu bedre til at uddanne til samfundets behov.

Lige nu er vi i en situation, hvor virksomhederne mangler arbejdskraft.

Der er mangel på uddannet personale i vores velfærdstilbud i hele landet.

Ungdomsårgangene bliver mindre.

Der vil de kommende år blive færre til at løfte de vigtige samfundsopgaver.

Vi skal sikre, at de mennesker, der står med nyt eksamensbevis i hånden, kan bruge deres kompetencer i vores samfund.

Samfundet har brug for mange forskelligartede kompetencer. Dygtige hænder og skarpe hjerner inden for forskellige fagligheder.

Erhvervslivet efterspørger blandt andet dygtige ingeniører, naturvidenskabelige kandidater, IT-kompetencer.

Velfærdssamfundet mangler dygtige og dedikerede pædagoger, lærere og sygeplejersker. Samtidig har vi brug for mennesker, der dykker ned i den politiske og historiske virkelighed. Ikke mindst set i lyset af den nuværende geopolitiske situation.

Vi har brug for forskere, der dyrker grundforskning, teknologiudvikling og innovation, som kan hjælpe os til at blive klogere og løse samfundsmæssige udfordringer. Vi har brug for mennesker med stærke sproglige kompetencer, der kan styrke samhandlen og kommunikationen i bred forstand med vores

omverden i og uden for Europa.

Vi har brug for mange forskellige kompetencer. På alle uddannelsesniveauer. Inden for mange fagområder.

Et samfund i forandring

I går kom reformkommissionen med deres bud på, hvordan vi kan fremtidssikre det danske uddannelsessystem.

For at bygge et Danmark, der er endnu stærkere, skal vi turde se langt ud i fremtiden. Vi skal have fokus på reformer, der ruster os til fremtiden. På nye teknologier – digitalisering, innovation, grøn omstilling. På uddannelse, jobskabelse og vækst.

Jeg hilser dialogen om reformkommissionens anbefalinger velkommen. Kommissionen peger på en række relevante udfordringer.

Nogle af dem har vi også forsøgt at adressere tidligere – med varierende grader af succes.

Samfundet har udviklet sig, og det har uddannelsesverdenen også.

Københavns Universitet åbnede for knap 550 år siden sine døre for studerende i teologi, jura, medicin og filosofi. Ét universitet – 4 uddannelser. I dag er der 8 danske universiteter og næsten 400 kandidatuddannelser.

Næsten hver tredje ung gennemfører en universitetsuddannelse. Universiteterne er – som kommissionen også formulerer det – i den grad blevet for de mange.

Samtidig bliver vi ældre og sundere som befolkning. Vi arbejder længere. Verden udvikler sig omkring os. Der kommer hele tiden ny teknologi, nye udfordringer og nye krav til vores kompetencer. Digitalisering og den grønne omstilling kommer til gennemgribende at forandre vores samfund og stille nye krav til vores uddannelser, forskning og arbejdsmarked.

Dertil står vi i en situation, hvor vi mangler lærere og pædagoger til vores skoler og daginstitutioner mange steder i landet.

Og sygeplejersker i vores sundhedsvæsen.

Og den udfordring bliver kun større de kommende år i takt med at, der bliver færre unge til at løfte opgaven. Det er vi nødt til at tage alvorligt og nødt til at finde løsninger på.

De svære og vigtige spørgsmål

Med den omfattende udvikling, der er sket på vores uddannelser, og i samfundet omkring os, er det på mange måder naturligt at stoppe op og kigge på, om vores uddannelser er indrettet bedst muligt i forhold til vores samfund og arbejdsmarked.

Vi har brug for, at den enkelte og samfundet er rustet bedst muligt til de nye behov for kompetencer og læring, der opstår undervejs. Rustet til de udfordringer, vi står overfor.

Det stiller for mig at se nogle svære, men vigtige spørgsmål:

Uddanner vi de kompetencer, som efterspørges i fremtiden?

Hvordan sikrer vi et fleksibelt uddannelsessystem, hvor man kan specialisere sig, skifte retning, lære nyt hele livet.

Hvordan sikrer vi sammenhængen i vores uddannelseslandskab – både geografisk og indholdsmæssigt?

Og når vi stiller os selv de spørgsmål, er vi også nødt til at overveje: Kan vi regne med, at udviklingen bringer os rette sted hen af sig selv? Eller er vi nødt til i højere grad at tage politisk ansvar og påvirke, hvilken vej strømmen bevæger sig?

Et uddannelsessystem, der åbner døre

Én ting, vi ved, vi skal blive bedre til, er at hjælpe den enkelte med at finde den rette uddannelsesvej. For vi har brug for alle mand på dæk de kommende år.

Vi skal derfor blive bedre til at sikre, at de videregående uddannelser er for alle, der kan og vil.

Hvis man f.eks. har taget en erhvervsuddannelse. Eller hvis man ikke fik topkarakterer i gymnasiet. Så skal man stadig have en reel mulighed for at tage en videregående uddannelse.

Sådan er det ikke nødvendigvis i dag. Særligt kvote 2 lever ikke op til de intentioner, den oprindeligt var tiltænkt. Kvote 2 giver mange steder ikke en reel alternativ mulighed for optagelse, hvis man f.eks. ikke har fået gode karakterer i gymnasiet.

Blandt andet fordi der ofte er meget få pladser i kvote 2.

Samtidig kan vi se, at måden ansøgerne udvælges på i kvote 2 er socialt skæv, og er svær at navigere i for mange.

Hvis man eksempelvis kan få hjælp med en motiveret ansøgning, forberedelse til interview eller med at skaffe et relevant fritidsjob eller praktikplads. Så er man bedre stillet.

Sådan skal det ikke være. Kvote 2 skal være gennemsigtig og skal helst bidrage til mere social mobilitet – ikke det omvendte.

Vi skal samtidig modarbejde en opfattelse af, at jo mere akademisk eller jo højere snit, jo bedre eller finere er en uddannelse.

Grænsekvotienten siger ikke noget om kvaliteten eller indholdet af en uddannelse.

Mange steder er der f.eks. frit optag på læreruddannelsen. Selvom de fleste kan blive enige om, at det er én af de vigtigste uddannelser for vores samfund og vores børn.

Grænsekvotienten beskriver alene forholdet mellem antal pladser og antal ansøgere.

Det overdrevne fokus på præstationer og følelsen af, at et enkelt forkert valgfag eller en dårlig karakter kan lukke en masse døre, er ikke med til at fremme trivsel hos de unge. Eller med til at sikre et reflekteret studievalg for den sags skyld.

Uddannelse er skabt til at åbne døre. Til viden og refleksioner. Til nye fællesskaber og nye muligheder. Vi har brug for et optagelses- og uddannelsessystem, der åbner døre for endnu flere.

En særlig pligt

Det sidste emne, jeg vil sende jer videre med i dag, handler også om samfundets behov. Et af de helt store og uopsættelige behov: Den grønne omstilling.

Den franske fysiker og kemiker Marie Curie gjorde sig mange tanker om videnskaben, og dens stræben efter, at forbedre menneskeheden.

Hun sagde blandt andet:

"Du kan ikke håbe på at opbygge en bedre verden uden at forbedre individerne. Til dette formål skal hver enkelt af os arbejde for sin egen forbedring og samtidig have et generelt ansvar for hele menneskeheden, vores særlige pligt er at hjælpe dem, til hvem vi tror, vi kan være mest nyttige."

Hendes fine formulering kunne have været et indlæg i nutidens klimadebat. Vi har brug for, at alle kommer med og tager ansvar – for sig selv og hinanden - hvis vi skal skabe ægte forandring. Hvis vi skal lykkes med at efterlade en grønnere og sundere planet til vores børn.

Og særligt jer, der sidder her i dag, har en forpligtelse.

For egen forbedring og for hele menneskeheden. Det er store ord sådan en torsdag formiddag. Men det er jeres uddannelser og jeres forskning, der skal bringe os videre. Få os sikkert gennem klimakrisen.

Vi har længe vidst, at det er nu, det gælder. Vi skal handle nu for at sikre, at vores børn og børnebørn kan vokse op på en grøn og sund planet med ren luft og et stabilt klima.

Den seneste måned er vi blevet mindet om, at det også haster af andre grunde. Klimapolitik handler også om vores sikkerhed og demokrati. Vi kan og vil ikke være afhængige af olie og gas fra Rusland. Her vil man også se nye tiltag fra regeringens side efter påske.

Regeringens ambitiøse mål for den grønne omstilling stiller store krav til vores kompetencer i fremtiden.

Aldrig for lille til at gøre en forskel

Fra hvad vi spiser, hvad vi har på, og hvordan vi transporterer os. Til de helt store teknologiske landvindinger, forskning, grøn industri og landbrug.

Den grønne omstilling skal lykkes via politiske tiltag, borgernes medvirken, innovative virksomheder - og ikke mindst via forskning og teknologisk udvikling.

Mit bud er, at vi kommer til at få brug for styrket samarbejde på tværs af institutioner, sektorer og virksomheder. Attraktive grønne uddannelser i hele landet og gode muligheder for løbende opkvalificering.

Vi skal udnytte de områder, hvor vi allerede har en førerposition.

Og vi skal blive endnu bedre til at få den grønne viden fra forskningen ud at leve i vores virksomheder.

Den danske erfaring siden Svend Auken er, at en ambitiøs, fremsynet og grøn politik skaber ny beskæftigelse og eksport, når vi går forrest og viser vejen. Og det er afgørende.

Det er den eneste måde, vi kan sikre en langtidsholdbar og bæredygtig udvikling, som også kan inspirere og være til eksempel uden for landets grænser.

Marie Curie sagde det på én måde. Den svenske klimaaktivist Greta Thunberg siger det på en anden. Allerede som 15-årig sagde hun i en tale:

”Jeg har lært, at man aldrig er for lille til at gøre en forskel”.

Det er med den overbevisning, vi skal gå til klimaforandringerne. Danmark skal gå forrest og vise vejen på det grønne område. Og det har vi et ansvar for at gøre.

Hvis vi bruger vores unikke samfundsmodel og vores førerposition på det her

område, så kan vi vise, at man som land aldrig er for lille til at gøre en forskel.

Nu begynder arbejdet

Jeg håber, at ånden fra Skamlingsbanken kan nå til Koldingfjord.
At vi kan møde hinanden med åbenhed og nysgerrighed på hinandens
perspektiver.

Og bruge mødet som en talerstol for dansk uddannelse og forskning.

På det her møde skal vi turde stille svære spørgsmål og drøfte nye løsninger.

Jeg har brug for, at I er med. At I går ind i drøftelserne og arbejdet, så vi kan
finde de bedste løsninger.

På den måde kommer vi alle sammen til at gå klogere herfra. Og det er, når vi går
herfra, at arbejdet for alvor begynder.

Velkommen til Uddannelses- og Forskningsmødet 2022.

Kilde

ufm.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Socialdemokratiet, Velkomsttale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/jesper-petersens-tale-ved-uddannelses-og-forskningsmodet>